

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Philippica VII

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

tum sua sponte bene firmum, *firmiorem* vestra auctoritate fecistis. Venit tempus, Quirites, serius omnino, quam dignum populo Rom. fuit: sed tamen ita maturum, ut differri jam hora non possit. fuit aliquis fatalis casus, ut ita dicam, quem tulimus, quoquo modo ferendus fuit. nunc, si quis erit, erit voluntarius. populum Rom. servire fas

non est: quem dii immortales omnibus gentibus imperare voluerunt. res in extremum est adducta discrimen: de libertate decernitur. aut vincatis oportet, Quirites, quod profecto & pietate vestra, & tanta concordia consequemini, aut quidvis potius, quam serviat. ALIÆ nationes servitute pati possunt, i populi Romani est propria libertas.

1. Populi Romani est propria libertas. Pal. sec. P. R. rei est propria libertas.

M. TULLII CICERONIS

IN

M. ANTONIVM AD QVIRITES,
PHILIPPICA SEPTIMA.

ORATIO QVADRAGESIMA NONA.

SYNOPSIS.

¶ Bellum omnino necessarium esse adversus Antonium.

PARVIS de rebus, sed fortasse necessariis consulimur; P. C. De Appia via, & de Moneta, consul: de Lupercis tribunus pleb. refert: quarum rerum etiam facilis explicatio videtur, tamen animus aberat à sententia, suspensus curis majoribus. Adducta est enim, P. C. res in maximum periculum, & extremum panē discrimen. Non sine causa legatorum istam missionem semper timui, nunquam probavi: quorum reditus quid sit allaturus, ignoro: *expectatio* quidem quantum afferat languoris animis, quis non videt? non enim se tenent ii, qui senatum dolent ad auctoritatis pristinae spem reviviscere, conjunctū huic ordini populum Rom. conspirantem Italiani, paratos exercitus, expeditos duces, jam nunc fingunt responsa Antonii, eademque defendunt, alii, postulare ipsū, ut omnes exercitus dimittantur. Scilicet legatos ad eum misimus, non ut pareret, & dicto audiens esset huic ordini, sed ut conditiones ferret, leges imponeret, referare nos exteris gentibus Italiani juberet: se praesertim incolumi, à quo majus periculum, quam ab ullis nationibus extimescendum est, alii, remittere eum nobis Galliam citeriorem: illam ultimam postulare. Praeterea: ex qua non legiones solum, sed etiam nationes ad urbem conetur adducere: alii, nihil eum jam nisi modesti postulare. Macedoniam suam vocat omnino: quoniam C. frater est inde revocatus. Sed quæ provincia est, ex qua illa fax excitare non possit *incendium*? Itaque iidem, quasi providi cives, & senatores diligentes, bellicum me cecinisse dicunt. Suscipiunt partis patrocinium, qui sic disputant: irritari Antonium non oportuit: nequam est homo, ille, atque confidens: multi, praeterea, improbi (quos quidem à se primum numerare possunt, qui haec loquuntur) eos cavendos esse denuntiant. Utrum igitur in nefariis civibus ulciscendis, cum possis, an pertimescendis, diligentior cautio est? Atque haec illi loquuntur, qui quondam propter levi-

tatem populares appellabantur. ex quo intelligi potest, animo illos abhorruisse semper ab optimo civitatis statu, non voluntate fuisse populares. qui enim convenit, ut, qui in rebus improbis populares fuerint, iidem in re una maxime populari, quod eadem salutaris populo Rom. sit, improbos se, quam populares esse malint? me quidem semper (ut fecit) adversarum multitudinis temeritati, hæc fecit præclarissima causa popularem. Et quidem dicuntur, vel potius iidem ipsi se dicunt consulareis: quo nomine dignus est nemo, nisi qui tanti honoris nomen potest sustinere. Faveas tu, hosti? litteras tibi ille mittat de sua spe rerum secundarum? eas tu laxus proferas? recites? describendas etiam des improbis civibus eorum augeas animos? bonorum spem, virtutemque debilitas? & re consularem, aut senatorem, aut denique civem putes? Accipiet in optimam partem C. Pansa, fortissimus consul, atque optimus, etenim dicam animo amicissimo: hunc ipsum, mihi hominem familiarissimum, nisi talis consul esset, ut omnes vigilias, curas, & cogitationes in resp. salute configeret, consulem non putarem, quamquam nos ab ineunte illius ætate: usus, consuetudo, studiorum etiam honestissimorum societas, similitudoque devinxit: ejusdemque cura incredibilis in asperrimis belli civilis periculis perspecta, docuit non modo salutis, sed etiam dignitatis meae fuisse favorem: tamen eundem, ut dixi, nisi talis consul esset, negare esse consulem audeam: idem non modo consulem esse dico, sed etiam memoria mea præstantissimum, atque optimum consulem, non quia non pari virtute, & voluntate alii fuerint: sed tantam causam non habuerunt, in qua & virtutem, & voluntatem suam declararent. Hujus magnitudini animi, gravitati, sapientiae, tempestas est oblata formidolosissimi temporis. Tum autem illustratur consulatus, cum gubernat temp. si non optabili, at necessario tempore magis autem necessarium, P. C. nullum tempus umquam fuit, itaque ego ille, qui semper pacis auctor fui, cuique *pacis* praesertim

¶ *P. R. ista fuerunt in scriptis.* Lambinus reviviscere: non video quare. certe sic nulli nisi nostris, sic nulla editio.

¶ *Cogitationes in resp. salute configeret.* Ita Pall. & vetustius codd. Lambinus & Manutius desegret. Gallicimus annoravit, forte conficeret.

¶ *Devinxit, ejusdemque cura incredibilis.* &c.] Securus sum fidem Lambini, qui ita legi in Vaticano exemplari proditum ait à Mureto, nostri enim adherent vulgato; conjunctio: ejusdemque curam incredibilis, &c. perspicit non modo salutis, &c. mea: tametsi &c.

gra fertim civilia, quamquam omnibus bonis, mihi tamen in primis suis optabilis: (omne enim curriculum industriae nostrae, in foro, in curia, in amicorum periculum propulsandis, elaboratum est: hinc honores amplissimos, hinc medicorum opes, hinc dignitatem, si quam habetimus, consecuti sumus:) ego itaque pacis, ut ita dicam, alumnus, qui, quantumcumque sum (nihil enim mihi aringo) sine pace civili certe non fuisset: periculose dico: quemadmodum accepturi, P. C. sitis, horreo: sed pro mea perpetua cupiditate vestra dignitatis retinenda, & augenda, quaeso, oro, que vos, P. C. ut primo si erit vel acerbum auditu, vel incredibile à M. Cicerone esse dictum, accipiat sine offensione, quod dixerò: neve id prius, quam, quale sit, explicaverò, repudietis) Ego ille, dicam sapius, pacis semper laudator, semper auctor, pacem cum M. Antonio esse nolo. Magna spe ingredi in reliquam orationem, P. C. quoniam periculosissimum locum silentio sum praetervectus. Cur igitur pacem nolo? quia turpis est, quia periculosa, quia esse non potest. quæ tria dum explicò, peto à vobis, P. C. ut eadem benignitate, qua soletis, verba mea audiat. Quid est inconstantia, mobilitate, levitate, cum singulis hominibus, tum verò universo senatu, turpius? quid porro inconstantius, quam, quem modo hostem non verbo, sed re, multis decretis, iudicavistis, & cum hoc subito pace velle conjungi? quasi verò, cum C. Cæsari meritis illi quidem honores, & debitos, sed tamen singulares, & immortales decrevistis, unam ob causam, quod contra M. Antonium exercitum comparavisset, non hostem Antonium iudicaveritis: nec tum hostis esset à vobis iudicatus Antonius, cum laudati auctoritate vestra veterani milites, qui Cæsarem secenti essent: nec tum hostem Antonium iudicavistis, cum fortissimis legionibus, quod illum, qui consul appellabatur, cum esset hostis, reliquissent, vacationes, pecunias, agros impondidistis. Quid? cum Brutum, omne quodam illius generis, & nominis, natum ad remp. liberandam, exercitumque eius pro libertate populi Romani bellum gerentem cum Antonio, provinciamque fidelissimam, atque optimam, Galliam laudibus amplissimis affectis, tum non hostem iudicatis Antonium? quid? cum decrevistis, ut Cos. alter, ambove ad bellum proficerentur: quod erat bellum, si hostis Antonius non erat? Quod igitur profectus est vir fortissimus, meus collega, & familiaris, A. Hirtius consul? at qua imbecillitate? qua macie? sed animi vires, corporis infirmitas non retardavit æquum, credo, putavit, vitam, quam populi Rom. vos retinisset, pro libertate populi Rom. in officium adducere. Quid? cum delectus haberetur Italia iudicis, cum vacationes omnes sustulisset, tum ille hostis non est iudicatus? ardentem officinas in urbe videtis: milites cum gladiis sequuntur consulem: praesidio sunt, specie, consuli: re, & veritate, nobis: omnes sine ulla reculatione, summo etiam cum studio nomina dant: parent auctoritati vestrae, non est iudicatus hostis Antonius? At legatos misimus. Heu, me miserum! cur senatum cogor, quem laudavi semper, reprehendere? quid? vos censetis, P. C. legatorum missionem populum Rom. probavisse? non intelligitis, non auditis, meam sententiam flagitari? cur cum pridie frequenter essetis assenti, postredie ad spem estis inanem pacis devoluti. Quam turpe porro est, legiones ad senatum legatos mittere, senatum ad Antonium? quamquam illa legatio non est: denuntiatio est, paratum illi exitum, nisi paruerit huic ordini. Quid refert? tamen opinio est gravior.

missos enim legatos omnes vident: decreti vestri non omnes verba noverunt. Retinenda est igitur vobis constantia, gravitas, perseverantia. repetenda est vetus illa reverentia: siquidem auctoritas senatus, datus, honestatem, laudem, dignitatem desiderat: quibus hic ordo caruit nimium diu. Sed erat tunc excusatio oppressis, misera illa quidem, sed tamen iusta, nunc nulla est. 2. Liberatum tum regio dominatu videbatur: multo postea gravius urgebatur armis domesticis, ea ipsa depulsum nos quidem, sed extorquenda sunt. quod si non possumus facere (dicam, quod dignum est & senatore, & Rom. homine) moriamur. Quanta enim erit illa reip. turpitudine, quantum dedecus, quanta labe, dicere in hoc ordine sententiam M. Antonium consulari loco? cuius ut omittam innumerabilia scelera urbani consulatus, in quo pecuniam publicam maximam dissipavit, exules sine lege restituit, veteralia vendidit, provincias de populi R. imperio sustulit, regna addidit pecunia, leges civitati per vim imposuit, armis aut obsecit, aut exclusit senatum: ut hæc, inquam, omittam: ne hoc quidem cogitatis, eum, qui Mutinam coloniam populi Rom. firmissimam oppugnavit, imperatorem populi R. consulem designatum obsecit, de populi agros sit, hunc in eum ordinem recipi, à quo toties ob has ipsas causas hostis iudicatus sit, quam tædum flagitiosumque sit, Satis multa de turpitudine. Dicam deinceps, ut proposui, de periculo: quod etsi minus est fugiendum, quam turpitudine: tamen offendit animos majoris partis hominum magis. Poteritis igitur exploratam habere pacem, eum in civitate Antonium videbitis, vel potius Antonios? nisi forte contemnitis Lucium, ego ne Cæjum quidem, sed, ut video, dominabitur Lucius, est enim patronus xxxv. tribuum, quarum sua lege, qua cum C. Cæsare magistratus partitus est, suffragium sustulit: patronus centuriarum equitum Rom. quas idem sine suffragio esse voluit: patronus eorum, qui tribuni militares fuerunt: patronus Jani medii. 4. o dii! quis hujus potentiam poterit sustinere? praesertim cum eosdem, in agros etiam deduxerit: quis unquam omnes tribus? quis equites Rom. quis tribunos militares? Graecorum potentiam majorem fuisse arbitramini, quam hujus gladiatoris futura sit? quem gladiatorem non ita appellavi, ut interdum etiam M. Antonius gladiator appellari solet, sed ut appellant ii, qui plantæ, & Latine loquuntur. Mirmillo in Asia depugnavit, cum ornasset Thracidicis comitem, & familiarem suum, illum miserum fugientem jugulavit: luculentam tamen ipse plagam accepit, ut declarat cicatrix. Qui familiarem jugularit, quid hic, occasione data, faciet inimico? & qui illud animi causa fecerit, hunc prædæ causa quid facturum putatis? non rarus in probos decurabit? non tolliet rursus agrarios? non quaeret expullos? M. verò Antonius non is erit, ad quem omni motu concursus fiat civium perditorum? Ut nemo sit alius, nisi ii, qui unà sunt, & ii, qui hic ei nunc appetit favent: parumne erunt multi? praesertim cum bonorum præsidia cesserint, illi parati sint ad nutum futuri? Ego verò metuo, si hoc tempore consilio lapsi erimus, ne illi brevi tempore nimis multi nobis esse videantur. Nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum involutum reformido. Quare si pace frui volumus: bellum gerendum est: si bellum omittemus: pace numquam fruemur. Est autem vestri consilii, patres, conscripti, in posterum quam longissime providere. Idcirco in hac custodia, tanquam in specula, collocati sumus, ut vacuum metu populum Rom. nostra vigilia, & proficiem.

S s s

1. Cum sit subito pace velle conjungi? Sic Pal. pr. at. sec. pacem velle conjungi, forte fuit, pacem velle sine altera voce.
2. Liberati tunc regio dominatus etc. Secutus sum Manutium & Lambinum, ut videtur hanc eorum lectionem mansisse à codice Vaticano. non leet, o vulgata respicit mutua erat, quod decepti similitudine liberarum liberati transierant, multo postea gratia in urbem venit.
3. Firmissimam oppugnavit, imperatorem populi Rom. Et hæc adsumpsi.

ex eorumdem: libris, prius, cultis, omnino defuerit, neque habent nisi nostra.
4. O dii! quis hujus potentiam etc. Abest trique Palatinæ, illud, idemque ceterant de suis omnibus Ferrarius.
5. Et præsertim etc. Ita Lambinus, neque aliter Langii cod. si que Terentius: Hora, largimur mittere, quod ad hanc etiam videtur perire præsertim. Vulgata præsertim.

TES.

1.50

spicientia redderemus. Turpe est summo consilio orbis terræ, præsertim in re tam perspicua, consilium intelligendi defuisse. Eos consules habemus, eam populi Romani alacritatem, eam consensum Italiae, eos duces, eos exercitus, ut nullam calamitatem resp. accipere possit sine culpa senatus. Equidem non deero, monebo, prædicabo, denuntiabo, & testabor semper deos, hominesque, quid sentiam: nec solam fidem meam, quod fortasse videtur satis esse, sed in principe civili non est tatis, curam, consilium, vigiliantiamque præstabo. Dixi de periculo: docebo, ne coagmentari quidem posse pacem. de tribus enim, quæ propo sui, hoc extremum est. Quæ potest esse pax M. Antonio primum cum senatu? quo ore ille vos poterit, quibus vicissim vos illum oculis intueri? quis vestrum illum, quem ille vestrum non oderit? Agè, vos ille solum, & vos illum? quid? ii, qui Mutinam circumsedent, qui in Gallia delectus habent, qui in nostras fortunas imminet, amici nunquam nobis erunt, aut nos illi? an equites Romanos amplectetur? occulta enim fuit eorum voluntas, iudiciumque de M. Antonio: qui frequentissimi in gradibus Concordiæ steterunt: qui vos ad libertatem recuperandam excitaverunt: arma, saga, bellum flagitaverunt: me unà cum populo Romano in concionem vocaverunt. hi Antonium diligunt? cum his pacem servabit Antonius? Nam quid ego de universo populo Rom. dicam? qui pleno, ac refero foro, bis me una mente, atque voce in concionem vocavit, declaravitque maximam libertatis recuperandæ cupiditatem. Itaque quod erat optabile antea, ut populum Rom. comitem haberemus, nunc habemus ducem. Quæ est igitur spes, qui Mutinam circumsedent, imperatorem populi Rom. exercitumque oppugnant, iis pacem cum populo Rom. esse posse? An cum municipiis pax erit, quorum tanta studia cognoscuntur in decretis faciendis, militibus dandis, pecuniis pollicendis, ut in singulis oppidis curiam populi Rom. non desideretis? Laudandi sunt ex huius ordinis sententiâ Firmiani, qui principes pecuniæ pollicendæ fuerunt, respondendum honorificè est Matrucinis, qui ignominia notandos censuerunt eos, qui militiam subterfugissent. hæc jam tota Italia fiunt. magna pax Antonio cum eisdem, his cum illo. quæ potest major esse discordia? IN DISCORDIA autem pax civilis ullo pacto esse potest?

Ut omittam multitudinem: 2. L. Vissidio, equiti Rom. homini in primis ornato, atque honesto, civique semper egregio, cuius ego excubias, & custodias mei capitis cognovi in consulatu meo: qui vicinos suos non cohortatus est solum, ut milites fierent, sed etiam facultatibus suis sublevavit: huic, inquam, tali viro, quem senatus consulto collaudarimus, poteritne esse pacatus Antonius? quid? C. Cæsari? qui illum urbe: quid D. Bruto, qui Gallia prohibuit? Jam verò ipse se placabit, & leniet provincie Gallie, 3. à qua exclusus, & repudiatus est? Omnia videbitis, P. C. nisi prospicitis, plena odiorum, plena discordiarum: ex quibus oriuntur bella civilia. Nolite igitur id velle, quod fieri non potest: & cavete, per deos immortales, P. C. ne spe præsentis pacis perpetuam pacem amittatis. Quorum hæc omnis spectat oratio? quid enim legati egerint, nondum scimus. At verò erecti, citati, parati, armati animis jam esse debemus, ne blanda, aut supplicii oratione, aut a quietatis simulatione fallamur, omnia fecerit oportet, quæ interdita, & denunciata sunt, prius, quam aliquid postulet: Brutum, exercitumque eius oppugnare: urbeis, & agros provincie Gallie populari delinere: ad Brutum adeundi legatis potestatem fecerit, exercitum citra flumen Rubiconem eduxerit, nec propius urbem millia passuum ducenta admoverit: fuerit in senatus, populi que Rom. potestate. hæc si fecerit: erit integra potestas nobis deliberandi, si senatui non paruerit: non illi senatus, sed ille populo Rom. bellum indixerit. Sed vos moneo, P. C. libertas agitur populi R. quæ est commendata vobis: vita, & fortunæ optimi eiusque, quod cupiditatem infinitam cum immani crudelitate jam pridem intendit Antonius: auctoritas vestra, quam nullam habebitis, nisi nunc retinueritis. tætam, & pestiferam bellum, ne inclusam, & contractam dimittatis, cavete. Te ipsum, moneo, Panfa, (quamquam non eges consilio, quo vales plurimum: tamen ETIAM summi gubernatores in magnis tempestatibus à vectoribus adinoneri solent) hunc tantum tuum apparatus, tamque præclarum, ne ad nihilum recidere patiare. tempus habes tale, quale nemo habuit umquam. hæc gravitate senatus, hoc studio equestris ordinis, hoc ardore populi R. potes in perpetuum rep. metu & periculo liberare. 4. Quibus de rebus refers; P. Servilio adfentio,

M. TUL-

1. *Ut in singulis oppidis curiam populi Rom. non desideretis.* Ferrar. in ff. omnnes, item Pal. fec. curiam P. R. non desideret. quod est et populus Romanus.

2. *L. Vissidio.* Occupat istud ed. neotericas, sive quod acquirerint manus scriptis Ferrar. sive quod ita quoque Faerno aut Mur. excusit librum vulgata *Nesidius*, Pal. verò pr. præfert. *Insidius* sec. *Nesidius*.

3. *A qua exclusus & repudiatus est.* Sic Pal. pr. at. fec. rejicit à quod & à manu recenti in Hictor. videturque prius fuisse.

4. *Quibus de rebus refers, P. Servilio adfentio.* Hæc recentior accedunt Ciceroni, patrum editionibus nondum aderant. credo orta à Faerno aut Mur. Notis. interim comparent parte sui in Pal. sec. abest enim ei, *de rebus*.